

mestna
knjižnica
ljubljana

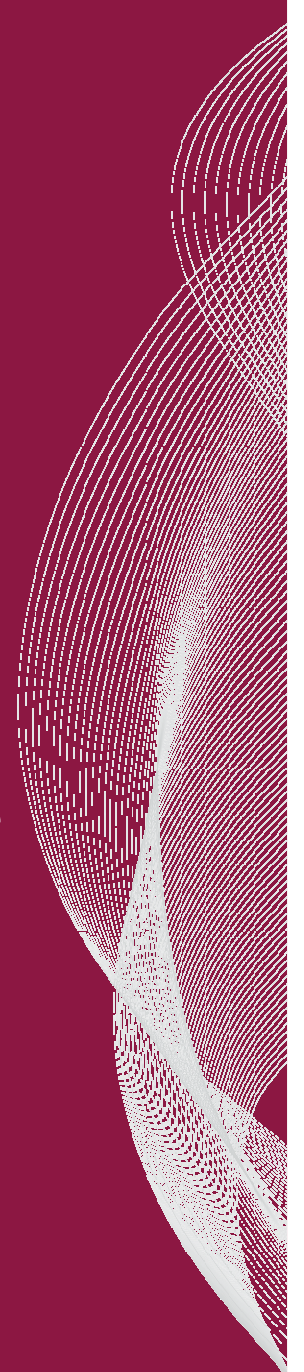

Da bodo še naprej obiskovali knjižnico

Oddelek za mladostnike
v MKL

Simona Resman

Ljubljana, maj 2010

Da bodo še naprej obiskovali knjižnico

Oddelek za mladostnike v Mestni knjižnici Ljubljana

UVOD

V Mestni knjižnici Ljubljana (MKL) se kaže potreba po novi organizaciji oddelkov za uporabnike. V knjižnici že dolgo nimamo več samo otrok in odraslih, starostne skupine so veliko bolj profilirane in imajo specifične potrebe in zahteve: mladostniki, mladi odrasli, starostniki v tretjem življenjskem obdobju.

Glede na specifiko mladostnikov predlagamo nov oddelek: Oddelek za mladostnike (za starostno skupino med 13. in 19. letom). Nekateri knjižnice v mreži MKL oddelek že imajo, vendar je prostorsko in vsebinsko povezan z oddelkom za otroke (označevalne table itd.). V novih in prenovljenih knjižnicah v mreži MKL bi temu oddelku namenili še posebno pozornost kot most med otroštvom (oddelek za otroke) in odraslostjo (oddelek za odrasle).

Ob uvajanju oddelka za mladostnike si velja zastaviti nekaj temeljnih vprašanj:

- Ali so mladostniki definirana skupina uporabnikov v knjižnici?
- Ali mladostniki sploh potrebujejo poseben oddelek in posebne storitve?
- Ali imamo v knjižnici na voljo poseben prostor za realizacijo oddelka?
- Ali imamo v knjižnici zbirko gradiva za mladostnike?
- Ali imamo v knjižnici primerno opremo za izvajanje storitev za mladostnike?
- Ali imamo v knjižnici za delo z mladostniki knjižničarje specialiste?
- Ali smo v knjižnici sposobni mladostnikom ponuditi kvalitetne in zanimive vsebine?

Nekateri razlogi za uvajanje oddelkov za mladostnike v knjižnice:

- Če mladostniki prenehajo v tem obdobju uporabljati knjižnico, se vanjo verjetno ne bodo vrnili kot odrasli uporabniki.
- Aktivno delo z mladostniki je za knjižnico bolj produktivno kot le gola toleranca.
- Knjižnica s svojim delom z mladostniki podpira tudi delovanje vzgojnih, izobraževalnih, socialnih in kulturnih ustanov.
- Posebne dejavnosti in storitve vzgajajo mladostnike k uporabi knjižnice v celoti.
- Določeno gradivo in viri informacij so dostopni samo v knjižnici.
- Prek storitev za mladostnike lahko knjižnica vzpostavi različne oblike medgeneracijskega sodelovanja.

Posebne dejavnosti in storitve za mladostnike se v sodelovanju z lokalno skupnostjo vzpostavljajo:

- Kot informacijski servisi,
- kot podpora učenju in izobraževanju,
- kot pomoč pri iskanju zaposlitve,
- kot zbirališče mladih za preživljanje prostega časa s kreativnimi delavnicami,
- kot posebne oblike promocije branja,
- kot pomoč pri navezovanju stikov s svetovalnimi in socialnimi centri.

Pri oblikovanju posebnih storitev za mladostnike knjižnica na področju znanja, informacij in zabavnih vsebin najbolj intenzivno tekmuje z drugimi ponudniki. Pri delu z mladostniki mora knjižnica še bolj intenzivno podreti svoje fizične meje in iti tja kjer se potencialni mladi uporabniki družijo: fizično in virtualno. Dejavnosti in storitve tako nagovarjajo tudi NEUPORABNIKE.

OPREDELITEV CILJNE SKUPINE

Mladostniki so zelo heterogena skupina, ki pa vendarle ima nekatere skupne probleme:

- Problemi, povezani z oblikovanjem slike o sebi,
- problemi, povezani z odnosi s starši,
- problemi, povezani z odnosi v skupini vrstnikov,
- problemi, povezani s šolo, šolanjem in izbiro poklica,
- problemi, povezani s spolnostjo in ustvarjanjem spolne vloge.

Svoje probleme in potrebe rešujejo mladostniki v različnih okoljih: v družini, s prijatelji, v šoli, v raznih ustanovah in društvih.

Kakšni so mladostniki v knjižnici?

Mladostniki drugače doživljajo knjižnico in knjižničarje kot otroci, so manj vodljivi, potrebujejo veliko našega časa in potrpljenja. Ameriške raziskave na duhovit način predstavljajo stereotipe, ki označujejo mladostnike na eni in knjižničarje na drugi strani.

Kaj mislijo knjižničarji o mladih uporabnikih:

- Glasni,
- polni energije in navdušenja,
- vedno se jim mudi,
- neorganizirani in zmedeni,
- pretirano čustveni,
- nespoštljivi,
- nepredvidljivi,
- zatopljeni v avdio video medije,
- vedno prihajajo v skupinah,
- destruktivni,
- nevarni,
- so čudnega videza ...

Kaj mislijo mladi uporabniki o knjižničarjih:

- Obsedeni s tišino,
- dolgočasni in resnobni,
- počasni ljudje/počasni računalniki/počasen sistem,
- obsedeni s podrobnostmi,
- slovesni,
- urejeni,
- zaostajajo za časom,

- nezmožni dela z več uporabniki hkrati,
- vedno dajejo prednost svojim najljubšim knjigam,
- zastarela moda,
- ne zanimajo jih mladostniki!

Raziskava British Library se ukvarja s tistimi, ki prihajajo. Poimenovali so jo Google generacija, rojena po letu 1993, generacija ki ima malo ali nič vedenja o življenju pred webom. To je generacija katere vhod v svet znanja in informacij predstavljajo iskalniki, predvsem Google. Njihovo informacijsko vedenje se temeljito razlikuje od prejšnjih. Sploh si ne znajo predstavljati, da v knjižnicah še ne tako dolgo nazaj sploh ni bilo računalnikov z dostopom do interneta. Raziskava o tem, kako uspešni so otroci in mladi pri uporabi interneta, kaže na to, da knjižnice prej pridobivajo kot pa izgubljajo svojo vlogo v svetu informacij in znanja.

Segmentiranje uporabnikov (Priloga 1)

V oddelku za mladostnike v mreži knjižnic MKL načrtujemo oblikovanje knjižničnih dejavnosti in različnih storitev za mladostnike med 13. in 19. letom starosti: učenci tretje triade osnovne šole, dijaki srednjih šol, mladi zaposleni.

Demografska slika prebivalstva po starosti in spolu kaže, da je izbrani delež starostne skupine v MOL 4,7%. Podobna deleža se kažeta tudi ob delitvi po spolu: moški iz te starostne skupine predstavljajo 4,9% delež vseh moških v MOL, ženske pa 4,5% vseh žensk.

Člani starostne skupine 13 – 19 let predstavljajo 15,8% delež vseh aktivnih članov v MKL.¹ V starostni skupini 13 – 19 let prevladujejo ženske (57%; moški 43%). Večina – 65,8% starostne skupine 13 – 19 let prihaja iz Ljubljane, 15, 1% iz drugih občin, kjer izvaja knjižnično dejavnost MKL; nekoliko izstopata Škofljica s 3,3 % in Brezovica s 3,2%. Skoraj petina (19%) aktivnih članov omenjene starostne skupine pa prihaja iz drugih slovenskih občin; podatek kaže na pomemben delež aktivnih članov, ki prihajajo iz drugih občin, saj prebivalci MOL predstavljajo le slabih 60% vseh aktivnih članov.

Uporabniki v starostni skupini 13 – 19 let predstavlja 13,5% vsega letnega obiska v MKL. Uporaba gradiva in transakcije, ki jih naredi starostna skupina 13 – 19 let, kaže 10,5% vseh transakcij v MKL. Izposodijo si 8,7% vsega gradiva za odrasle in 14,1% vsega gradiva za mladino. Ob primerjavi celotne skupine starih 13 – 19 let z ostalimi člani ugotovimo, da sta deleža pri slednjih podobno zastopana: leposlovje 45% in strokovna literatura 55%.

Znotraj zelo heterogene skupine mladih je nekaj skupin, ki jim v knjižnici velja posvetiti še posebno pozornost:

- Osipniki,
- najstniški starši,
- mladi s posebnimi potrebami,
- socialno ogroženi mladi.

¹ Vsi podatki veljajo za leto 2009.

Kot posebno ciljno skupino bomo v OM izpostavili fante, ki so veliko slabši bralci in obiskovalci knjižnice kot dekleta kar se odraža tudi v uporabi knjižnice v odrasli dobi.

ODDELEK ZA MLADOSTNIKE (OM) V MKL

V novi zasnovi smo želeli oblikovati OM kot nevtralen prostor za srečevanje mladih ljudi, zagotoviti brezplačnost storitev in upoštevati velik interes lokalne skupnosti za delovanje servisov za ciljne skupine prebivalcev.

Za izhodišče smo vzeli top motive za uporabo in udeležbo v družbenih omrežjih, ki kažejo ključno obnašanje google generacije: **Biti v stiku s prijatelji, Biti del skupine, Se zabavati in Imeti možnost lastnega izražanja**. Mladostniki pridejo v knjižnico, ker vedo, da bodo tam njihovi prijatelji – knjižnica tako postane del njihovega družabnega življenja. Eden od ciljev OM je v razvijanju različnih oblik pismenosti: finančna in zdravstvena pismenost poleg že ustaljenih oblik informacijske pismenosti: vizualne, medijske, računalniške in digitalne ter v promociji vseživljenjskega učenja. Mladostnikom je potrebno omogočiti, da pokažejo umetniško in drugo ustvarjalnost. OM vidimo kot tretji prostor za aktivno preživljanje prostega časa in za zabavo. OM bo uveljavljal koncept Knjižnice 2.0, ki je odprto oblikovan model storitev za uporabnike v fizični in virtualni obliki, ki uspešno dosega uporabnike in omogoča aktiven vložek uporabnikov. Knjižnica 2.0 si izposoja osnovne principe spleta 2.0: odprtost, povezovanje in lastno udeležbo in jih vpeljuje tako v fizični kot virtualni knjižnični prostor.

Knjižnica 2.0 je podobno kot splet 2.0 prehod od **tehnološke k uporabniški revoluciji**.

Z aktivno udeležbo mladostnikov (Knjižnica 2.0) bomo sooblikovali ponudbo OM v analogni in digitalni obliki.

Prostor in oprema

Zavedati se je potrebno, da mladostniki poleg virtualnega prostora kjer se vedno bolj in dalj zadržujejo, potrebujejo tudi primerno oblikovan fizični prostor v knjižnici.

Priporočljivo je, da je prostor za OM ločen od oddelka za otroke in oddelka za odrasle, mora pa biti organski del knjižnice, da se mladostniki ne počutijo getoizirane.

Oprema naj bo zasnovana funkcionalno, a nekonvencionalno, tako da bodo poudarjeni mladostniki kot posebna skupina uporabnikov ter večnamenskost prostora. Kljub temu, da so dekleta večinske uporabnice knjižnice, je potrebno opremo oblikovati tudi po fantovsko.

Knjižnična dejavnost in posebne storitve

Pri oblikovanju posebnih storitev se moramo zavedati nekaterih dejstev:

- Da so mladostniki prezasedeni s šolskimi obveznostmi,
- da je med mladimi uporabniki knjižnice bistveno več deklet kot fantov,
- da v knjižnico zahajajo tudi mladi, ki gojijo drugačen stil življenja – ekstremni mladostniki.

Nabor dejavnosti in storitev za mladostnike:

Postavitve gradiva:

Ob vzpostavitvi oddelka za mladostnike je potrebno doreči tudi postavitev gradiva za mladostnike, ki ga nova postavitev gradiva za otroke (BP – bralne perspektive) ne predvideva.

Kako oblikovati zbirko gradiva za mladostnike, ki ne bi pregrobo posegala ne v obstoječo, niti ne v novo postavitev gradiva? Rešitev je v označevanju gradiva za mladostnike z mikrolokacijo.

Označevanje gradiva z mikrolokacijo omogoča vsaki posamezni knjižnici, da si zbirko za mladostnike oblikuje po svoji izbiri in glede na vsebino (posebne skupine mladostnikov v lokalnem okolju) in prostorske možnosti (velikost knjižnice). V zbirko gradiva za mladostnike se tako lahko uvrsti knjižno in neknjižno gradivo, strokovno gradivo (spolnost, odvisnost, medsebojni odnosi, demokracija, šport, avtomobili, kozmetika, ...) in leposlovje (problemska literatura, fantastika, zgodovinski romani...) in to tako z oddelka za otroke kot z oddelka za odrasle. Vsaka knjižnica bo tako gradivo za mladostnike imela lahko na oddelku za otroke in/ali na oddelku za mladostnike in/ali na oddelku za odrasle.

Z gradivom na oddelku za mladostnike rešujemo problem vseh knjig za otroke in mladostnike (samostojne bralce) na skupnih policah, kajti mnogo gradiva je zaradi težjih vsebin neprimerne za otroke, ki pa so že samostojni bralci. Pa tudi 9 in 17 letnik si skupaj na isti polici ne moreta (ne želita) izbirati literature.

Poleg strokovne literature in leposlovja je nujno, da je na oddelku za mladostnike tudi pester izbor revij, stripov, filmov.

Promocija gradiva:

- TOP 10 glasbe in filmov
- KOŠ za knjige: mladi sami povedo katere knjige so IN
- Mesečna priprava vsebin za mlade z uporabo različnih virov – knjižnična vzgoja: prek KOŠA mladostniki sami izbirajo za njih zanimive in relevantne teme
- POZABLJENE knjige – promocija knjig, ki niso trendovske
- Razstave gradiva, ki podpirajo druge prireditve in razstave, ki aktivirajo izbrane vsebine

Promocija branja

- Tekmovanja za naj, naj ...: literarni natečaji kot vzpodbujanje branja
- Branje lastnih literarnih del
- Vse promocije branja morajo potekati tudi prek spletne podstrani za mladostnike

Informiranje:

- Info terminali za pregledovanje gradiva, dostop do interneta, pošiljanje e-pošte
- LCD zasloni za informiranje dogajanja v knjižnici (novosti, prireditve), predvajanje filmov, igranje računalniških iger
- Izbor tiskanih info gradiv za mladostnike

Ustvarjalnost

- Stripovske delavnice

- Skladanje glasbe – glasbene delavnice
- Snemanje filmov
- Oblikovanje nakita in oblek: priprava modnih revij
- Gledališka skupina in improvizacije
- Predstavitev lastnih izdelkov/znanstveni eksperiment
- Odprti mikrofon – pokaži kaj znaš

Prireditve

- Koncerti mladi za mlade
- Tradicionalno dobro obiskana potopisna predavanja
- Pogovori s stripovskimi avtorji
- Igrarium: učenje in druženje preko namiznih iger + šah in go
- Razstave

Še posebno pozornost nameravamo v ponudbi OM nameniti fantom (glej Priloga 1) in tako povečati njihovo udeležbo v knjižnici:

- Brezplačna učna pomoč
- Game based learning in ustvarjanje računalniških iger
- Dogodki povezani z računalniškimi igrami – oblikovanje strateških priročnikov za igranje iger, ki se navezujejo na poučno literaturo, ki jo hrani knjižnica
- Fantje so nezainteresirani bralci in zanje je gradivo potrebno še posebej skrbno izbrati: revije, močna vizualizacija vsebine z atraktivnimi naslovnici, stripi, promocija branja z gradivom s področij zgodovine, vojskovanja, avtomobilizma, športa, biografij zveznikov itd.

Spletna podstran za mladostnike

V Strateški načrt MKL 2010-2012 smo postavili načrtovanje spletne strani za mladostnike za leto 2010, samo implementacijo pa za leto 2011.

Raziskava British Library zelo nazorno kaže odnos otrok in mladostnikov do informacij in vsebin na spletu ter nivo njihovega znanja:

- Ali je mladim danes informacijsko komunikacijska tehnologija bolj domača kot je bila prejšnjim generacijam? – na splošno da, vendar si mladi prizadevajo uporabljati bolj enostavne aplikacije in so manj spretni kot si to mislimo.
- Informacijska pismenost mladih se z razširjenim dostopom do tehnologije ni izboljšala.
- Mladim ni pomembno kako so stvari objavljene, ampak kako so dostopne.
- Kratek čas, ki ga mladi porabijo za iskanje, kaže na to, da ne vrednotijo informacij, kaj šele, da bi ocenili njihovo relevantnost.
- Mladi ljudje slabo razumejo svoje potrebe po informacijah, to pa pomeni, da težko oblikujejo iskalne strategije.
- Svoje iskalne zahteve oblikujejo v naravnem jeziku in ne uporabljajo za iskanje bolj učinkovitih ključnih besed.

- Ko se mladi soočijo z dolgim seznamom zadetkov, se znajdejo pred problemom kako sploh oceniti relevantnost zadetkov.
- Mladim se ne sanja kako deluje splet – da so zadetke oblikovali različni ponudniki.
- Ne zavedajo se, da se zadetki, ki jih dobijo prek Googla nanašajo na vire, ki jih oblikujejo in ponujajo tudi knjižnice – ne pride jim na misel, da bi obiskali spletno stran knjižnice.

Knjižnica pri oblikovanju spletne strani za mladostnike lahko v prihodnje upošteva več dejavnikov:

- Uporablja aplikacije, ki jih ponuja splet 2.0 za sporazumevanje z uporabniki.
- Unovči še vedno veliko potrebo po branju z oblikovanjem virtualnih servisov kot so Najljubše knjige, Knjižni klubi. Toda pozor: to so servisi, ki jih vodijo in oblikujejo naši mladostniki in ne mi, knjižničarji!
- Oblikuje digitalne vsebine tudi za mobilne telefone in tako doseže mladostnike, ki iz različnih razlogov nimajo dostopa do interneta prek računalnikov.

Za uporabnike spletne strani za mladostnike je pomembno, da se zavedajo, da so njihovi osebni podatki v knjižnici varni. Naloga knjižnice je tudi opozarjati mlade uporabnike o možnosti zlorabe na spletu in jih naučiti obnašanja v virtualnem svetu.

SODELOVANJE IN PROMOCIJA

Oddelek za mladostnike se mora notranje in zunanje povezovati s ponudniki različnih vsebin za mladostnike.

Notranje povezovanje in sodelovanje:

- Samostojno in neformalno učenje
- Zaposlitvene perspektive
- Promocija glasbe in filma
- Promocija branja

Razredi na obisku: knjižnico velja predstaviti kot edinstveno kulturno, informacijsko in izobraževalno ustanovo. Razredi lahko knjižnico obišejo tudi pri posameznih predmetih, tako se ogled in predstavitev osredotočita na en oddelek: npr. pri predmetu glasba → mediateka.

Zunanje povezovanje in sodelovanje:

- Četrtni mladinski centri
- Osnovne in srednje šole
- Info točke: mreža L'mit
- Svetovalni centri: MISSS
- Urad za mladino MOL, Urad za mladino RS
- Šolska glasila
- Srednja šola za oblikovanje in fotografijo
- Improliga

- Hiša eksperimentov
- Spletni portali z vsebinami za mlade
- Univerza za tretje življenjsko obdobje

Oddelek za mladostnike vidimo tudi kot prostor za medgeneracijsko sodelovanje z vzpodbujanjem novih oblik neformalnega in priložnostnega medgeneracijskega učenja.

ZAPOSLENI

Za delo z mladimi uporabniki na oddelku za mladostnike bi potrebovali bibliotekarje specialiste, ki pa jih trenutno v knjižnicah nimamo. Glede na izobraževalne usmeritve Oddelka za bibliotekarstvo jih tudi v prihodnje ne bomo imeli. To ciljno skupino večinoma pokrivajo knjižničarji, ki sicer delajo z otroki.

V prenovljenih oddelkih za mladostnike v mreži MKL se bodo glede na prostorsko umestitev oddelka s ciljno skupino ukvarjali bodisi knjižničarji z oddelkov za otroke ali oddelkov za odrasle. Pri delu s to zelo specifično in zahtevno skupino morajo sodelovati tudi različni specialni servisi: BD, BZ, SSU, CMKK, mediateka, SDU (oddelek za prireditve) in SRO. Veliko ustvarjalne pomoči pričakujemo od prostovoljcev: kandidatov za strokovni izpit in starejših iz Univerze za tretje življenjsko obdobje kot oblika medgeneracijske pomoči.

MERJENJE USPEŠNOSTI

Ker so mladostniki odprta in komunikativna skupina uporabnikov knjižnice, pričakujemo njihovo sodelovanje pri izvajanju merjenja zadovoljstva uporabnikov.

Za merjenje, ocenjevanje in vrednotenje oddelkov za mladostnike v mreži MKL bomo uporabljali model GLOs (Generic Learning Outcomes), ki ga je knjižnica testirala v okviru evropskega projekta ENTITLE. Model GLO's temelji predvsem na merjenju učinkov in vpliva, ki ga ima neka storitev ali dejavnost na ciljno skupino uporabnikov in tudi širše v lokalni skupnosti. Pri evalvaciji oddelkov za mladostnike bomo uporabljali tudi klasično zajemanje podatkov prek statistik in izpisov Cobiss.

ZAKLJUČEK

Zavedati se moramo, da so uporabniki oddelkov za mladostnike tudi bodoči mnenjski voditelji in nosilci odločanja v slovenski družbi, torej ljudje, ki bodo odločali o naših knjižnicah. Z oblikovanjem OM jim skušamo čim bolj približati knjižnico in jih v njej tudi zadržati. V tej smeri velja nadaljevati z ustanavljanjem posebne zbirke gradiva za mlade odrasle (young adults) kot dela oddelka za odrasle. Mladi odrasli postajajo zaradi družbenih razmer vse bolj prepoznavna skupina uporabnikov v knjižnici.

Poudariti je potrebno prilagodljivost OM prostorskim in vsebinskim zasnovam posameznih knjižnic. Kot primere navajamo:

- Knjižnica Zadvor (133,5 m²) : OM je združen v osrednjem prostoru (39 m²) z gradivom za samostojne bralce in poučnim gradivom za otroke ter pultom za informacije in izposajo gradiva. Mladostnikom so namenjene zbirke revij, stripov in filmov ter e-točka s štirimi računalniki.

- Knjižnica Jožeta Mazovca (681 m²): OM bo prostorsko zamejen, s posebno zbirko gradiva za mladostnike in označenega s podlokacijo, zbirko revij in stripov, opremo za promocijo gradiva in branja ter uporabo e-točke in izvajanje različnih oblik opismenjevanja.
- Knjižnica Otona Župančiča (5.427 m²): OM bo deloval v samostojnem prostoru (40 m²). V OM bo posebna zbirka gradiva za mladostnike, označenega s podlokacijo, zbirka revij in Stripoteka, oprema za promocijo gradiva in branja, info terminal in LCD zaslon za posredovanje informacij, oprema za igranje računalniških iger. V sodelovanju z drugimi servisi v KOŽ bodo organizirane različne prireditve in ustvarjalne delavnice za mladostnike (glasba, film, fotografija).

Dejavnosti in storitve za mladostnike v MKL se bodo oglaševale prek spletne podstrani za mladostnike, ki bo mladostnikom ponujala tudi vzpodbudno okolje za njihovo lastno ustvarjalnost.

Z opremo v OM želimo oblikovati prostor, ki ga bodo mladostniki videli kot prostor za premišljevanje, posedanje in čvekanje s prijatelji.

Ko bomo v bodoče merili, ocenjevali in postavljali kazalnike uspešnosti za fizične in virtualne storitve knjižnice, še posebej to velja za storitve za mladostnike, bo potrebno uporabnikom postaviti nova vprašanja:

1. Kaj ste se naučili?
2. Kaj želite spremeniti?
3. Ste se zabavali?

Uveljavitev OM bo gotovo zamajala tradicionalno ureditev oddelkov v knjižnicah in bo vplivala na celotno shemo dela z uporabniki.

VIRI

- Anderson, S. B. (2005). *Extreme teens*. Westport: Libraries Unlimited
- British Library Information Behaviour of the Researcher of the Future*. (2008). Pridobljeno s spletne strani: <http://www.bl.uk/news/pdf/googlegen.pdf>
- Doyle, M. (2007). *101+ great ideas for teen library Web sites*. Westport: Libraries Unlimited
- Edwards, K. (2002). *Teen library events*. Westport: Greenwood Press
- Grubar, N. (2006). *Spletne strani splošnih knjižnic in vsebine za mladostnike od 12. do 15. leta (3. triada OŠ)*. Diplomaska naloga. Ljubljana: Filozofska fakulteta
- Higgins, S. E. (2007). *Youth services and public libraries*. Oxford: Chandos
- OCLC - Sharing, Privacy and Trust in Our networked World*. (2007). Pridobljeno s spletne strani: <http://www.oclc.org/reports/sharing/default.htm>
- Resman, S. (1998). Knjižnica – informacijsko središče za mlade. Varaždin: *Međunarodno savjetovanje Knjižnice europskih gradova u 21. stoljeću*. Str. 294 – 302.
- Scandinavian Public Library Quarterly*. Theme: Library for young people. (2007). Vol. 40, No. 1.
- Welch, R. J. (2007). *The guy-friendly YA library: serving male teens*. Westport: Libraries Unlimited